

grammofón. 12.30: Idő...
Katonazene. 18: Rádió...
grammofón. 20: Rádió...
s. 20.45: Dalest. 21.15...
s: Hírek.

Hangy. 9.30: Hírek.
s: Hírek. 1: Pontos id...
2.45: Hírek. 4: Allat...
os időjelzés, időjárás...
5.30: Magyar hangy...
voktatás. 6.50: Irodal...
olatok. 7.20: Képzong...
Előadás. Boldog id...
50: Szimf. hangy.
jelzés, időjárás, híre

kari hangy.
ch szonáták.
ettfalok.
Zongorahangy.
ss-est.
tattowic. 22.15: Szóra...
Könnyű és tánczene.
grammofón. 21: Olas...
30: Szimfonikus hang

ngv.
era.
Rádiózenekar.
ammofón.
mofón.
falok.
Rádiózenekar. 22.15

május 20.
grammofón. 12.30: H...
50: Grammofón. 1...
Hírek. 17.15: Rádió...
egyetem. 19: Gramm...
lecke. 20: Zongor...
ás. 20.30: Előadás...
21.15: Hegedűhang...
1.45: Hírek.

rdetésel

sch Böske kézimunk...
om ucca 16.

'ארט
us 17-én Reg. Ferd...
Elsőrendű házikos...
sra is. Pontos kisz...
t felveszünk. Szive...
eutsch.

n fejt kóser tehen...
t egy tehéntől fe...
ó Schwartz Ignác...
ben. Reg. Ferdinand

oba kiadó 1-ére Wes

i málnaszörp kapha...
ggel együtt 55 lejé...
8., a házmesternél.

u vegetárius étter...
a (Jókai u.) 2. al...
váth Jenőné vezeté

kek terjesztésére k...
Románia minden v...
„Biztos jóvedelem...
sához Oradea.

velő, egy vidéki nag...
ője, több éves irod...
v óta egy most fe...
el, szeptember elsej...
r és román levelezé...
bizonyítványokkal r...
kat „Lelkiismeretes

lkekre és épületek...
osaiban külföldi hos...
amortizációs kölcs...
helyre. Közvetítők k...
es cím és telekköny...
el „Amortizáció” je...
adó.

esü eladót keres i...
ellegével bíró cikke...
adására, üzlethely...
Ajánlatokat „1893...
sse Cluj továbbit.

XIV. ÉVF. * 111. SZAM
Cluj—Kolozsvár, 1931
május 20 Szerda
5691 ÉV Szivan 4

Az Uj Kelet az egyetem...
és bánási...
Cikk
forrá
Kézira
megörz.

DI Rámásetter Robert
budapest
Disztér 2 11 e 8

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Félv. 600 lej
Negyedv. 320 lej
Egy hónapra. 110 lej

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETESI ÁRAK:
Egy évre 10 dollár
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

Válasz egy keserű levélre

Keserű levelet hozott ma a posta. Aki írta, az Uj Kelet egyik előfizetője és azt kérde tőlünk, sűrű szemrehányások közepette, vajjon Cuzának írjuk-e a lapot, avagy a zsidó olvasók-nak?

Miért közli az Uj Kelet, hogy Párizsban, Mexikóban és mindenütt másutt a világon kampóskeresztesek és egyéb antiszemita uszítanak szóban és tettel a zsidók ellen? Vajjon azt akarjuk-e, hogy a cuzistáknak megfelelő példákkel szolgáljunk? Miért nem írunk a zsidó olvasók számára? Vagyis csupa olyan zsidó vonatkozású dolgokat, amelyek örömmel és büszkeséggel töltsek el a zsidó olvasók szíveit.

Hát nem Cuzának írjuk az Uj Keletet. Hanem a zsidó olvasóknak. És köztük annak az olvasónknak is, aki ezt a keserű szemrehányásokkal teli levelet küldötte el az Uj Kelet szerkesztőségének. Higyje el nekünk a levél írója, hogy voltaképpen nem azért érez keserűséget, mert ezek a tudósítások az Uj Kelet hasábjain napvilágot láttak, hanem azért, mert ilyen vandálmusok előfordulhatnak a civilizált országokban is. És ez egészen más. Egészséges dolog felháborodni azon, hogy a zsidóknak milyen sors jutott osztályrészül a huszadik század derekán, szerte a világon, de nagyon rossz utra siklott az, aki azon háborodik fel, hogy egy zsidó lap, amely nyíltan vállalja a zsidó sorsot és minden sorában egy új zsidó jövőért küzd, regisztrál minden antiszemita megnyilatkozást, a világ akármelyik sarkában is történjék az.

Mert a cuzistáknak nincs szükségük az Uj Kelet híradásaira. Sokkal jobban vannak informálva a nemzetközi antiszemita mozgalmak minden eseményéről, mint jómagunk. De igen is szükségük van ezekre a híradásokra a mi zsidó olvasóinknak. Szükséges tudni a mai keserves időkben minden zsidónak azt, hogy a zsidó kérdés ma már világprobléma. Ismernie kell mindenkinek tőviről-hegyire a világ zsidóságának életét és sorsát, hogy megtalálhassa kiki magának a zsidó kérdés megoldásának a kulcsát. Nem a cuzisták, hanem mi fogunk tanulni a nyugati országok antiszemita mozgalmából. Minden antiszemita megnyilatkozást, amely a tőlünk nyugatabbra eső országokban történik, megint benünköt arra, hogy saját magunk és gyermekeink sorsát játszuk el, ha a zsidó kérdést továbbra is el akarnánk kendőzni. Csodálatos dolog, hogy az utóbbi esztendőben az antiszemita mozgalom határozottan vesztett erejéből azokban a keleti országokban, ahol a zsidóság öntudatoson éli a maga népi életét s azokban az országokban jelentkezik erőteljesebben, ahol hivatalosan a zsidó kérdés nem is létezik.

Régen elmúlt az ideje már a struccpolitikának. Hasztalanul dugjuk a fejünket a homokba, nem használ ez senkinek sem. A hitlerizmus Németországban akkor is pusztítani fog, ha az Uj Kelet nem venne tudomást róla. A király rikkancsai Párizsban akkor is verekedéseket fognak inszcenálni a getto-sikátorokban, ha az Uj Kelet egy

A poraiból feltámadt liberális verekedőbandák terrorja közepette folyik a választási küzdelem a regátban

Már két halottja és számos sebesültje van a választási kampánynak

Nap-nap után cserélgeti a kormány az erdélyi prefektusokat. A falvak lakossága ellenesen fogadja a politikai pártok propagandistáit.

Bucuresti-Bukarest, május 19. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A választási kampánynak eddig már két halottja van, holott még tíz nap választ el a választások napjától. Egyre újabb és újabb incidensekről érkeznek jelentések valamint arról, hogy a kormány távolról sem igyekszik a választások tisztaságát biztosítani. Argetoianu a belügyminisztérium hatásköre alá utalta át a csendőrséget, amelyet a nemzeti parasztpárti kormány éppen azért helyezett a hadügyminisztérium irányítása alá, hogy ne lehessen választási célokra felhasználni. A kormány-erőszakosságokat egyesek azzal magyarázzák, hogy a liberális párt szervezetei teljesen télenek, nem hajlandók az aktív propagandában exponálni magukat, miután elégedetlenek a kormány és a liberális párt között létrejött választási megállapodással. Bármi is legyen azonban a terror magyarázata és indoklása, kétségtelen tény az, hogy ezek a választások az eddigi jelek szerint igen bizarr körülmények között fognak lezajlani. A választási propaganda eddigi menetéből a kormány-terroron kívül egyéb, szomorú megállapításokat is voltak kénytelenek levonni a különböző pártok kortesei. A falvak lakossága a liberálisokat és a nemzeti parasztpárti jelötteket egyaránt fagyos közönnnyel, ha nem éppen nyílt ellenségeskedéssel fogadja. A pártokból kiábrándult parasztság egy része a szavazatok megsemmisítésével fenyegetőzik, másik része pedig a szélsőséges áramlatok felé húz. Az ország demokratikus fejlődése szempontjából igen szomorú tünet ez, annál is inkább, mert a diktatórikus intézkedésektől vissza nem riadó kormány a parasztnak ezzel a lelkiállapotával fogja antidemokratikus magatartását indokolni.

Boszorkányos gyorsasággal cserélik a prefektusokat

Az eddigi választási kampány egy másik érdekes tanulsággal is szolgál a politikusok számára, azzal, hogy a nemzeti parasztpárt az erdélyi megyék legnagyobb részében is elvesztette népszerűségének tekintélyes részét. A legyöngült pártokkal szemben a kormány sem tud a kellő erővel fellépni a választásokon. Erdélyben példának okáért vannak megyék, ahol rövid egy

hónap alatt már három prefektus is szerepelt az adminisztráció élén, de a kormány közigazgatási apparátusa még mindig nem alakult ki teljesen. A prefektusok váltakozása természetesen nemcsak az adminisztráció működését függeszti fel a megyékben, de általános kaoszt és konfuziót idéz elő. Így például Ciurdariu Augustin kolozsvári ügyvédet, akit a kormány Bihar megye prefektusává nevezett ki, a tisztviselők mosolyogva és idegenkedve fogadták, minthogy ők egy más személy kinevezéséről kaptak hivatalos értesítést. Hunyad megyének három prefektusa volt eddig — Capreanu esperes, Stefanescu vezérfelügyelő és Bratu ügyvéd. Brassóban megtörtént az a példátlan eset, hogy egy kalandor vármegyei prefektusnak adta ki magát, a rendőrprefektust eltá-

volította állásából és a komiszároknak elrendelte, hogy őrizzék az automobilját. Egészen addig, ameddig a misztifikáció ki nem derült.

Teljes káosz a kormány listái körül

A kormány választási kampányának esélyeit csökkenti ezenfelül még az is, hogy még mindig nem hozták nyilvánosságra a kormány hivatalos jelöltjeinek listáját. Az elkészült listák pedig általános elégedetlenséget váltanak ki mindenfelé, mert a választók előtt teljesen ismeretlen és nem egyszer egészen más országrészből származó emberek kerültek a véletlen szeszélye folytán a kormány listájára. Ebben a pillanatban alig van kormányjelölt, aki biztosan meg tudná mondani, tulajdonképpen hol is van jelölt. Brassóban hatszor, Kolozs megyében ötször változtatták meg a kormányjelölt listáját.

A választási harc két halottja

Bucuresti-Bukarest, május 19. Megírtuk tegnap, hogy Hagilar községben egy választási összeütközés folytán agyonlőtték Alexe földművest, a falu nemzeti parasztpárti primárját. A gyilkos egy Gociu nevű liberális ágens, akit a feldühödött parasztnak meg akartak lincselni. Csak nagy nehézségek árán sikerült a gyilkost a parasztnak kezéből kimenteni és véresre összeverve a kórházba szállítani.

A független lapok megállapításai szerint a verekedéseket a poraiból feltámadt liberális verekedő bandák provokálják, ezek a hírhedt batausok mindenütt halállal fenyegetik meg az ellenzék propagandistáit.

A választási harc második áldozata a dambovitamegyei Secueni községbeli Nae Oprea lupista parasztnak. Vasárnap délután meglátogatta a községet Ciernei prefektus, aki a parasztnak előtt kijelentette, hogy a községébe ajtaját be kell zárni és a nemzeti parasztpárti primárt és szubprimárt be kell szállítani Targu-vistere. Ahogy a prefektus eltávozott, a liberális ágensek megtámadták Andrei Oprea kisbírót, véresre verték, majd késsel megsebesítették. Nae Oprea bátyja segítségére sietett, mire őt is megtámadták és addig verték, amíg kiszenvedett.

Lupu szemrehányásai

Dr. Lupu levelet intézett Jorgához, amelyben szemrehányásokat tesz, hogy az alárendelt közegek nem engedelmessékednek a miniszterelnök és a belügyminiszter által elrendelt választási szabadságnak és

különböző, sajnálatos erőszakoskodásokra ragadtatják magukat, amelyek több helyütt már emberáldozatot is követeltek. Így a dambovitamegyei Secueni vármegyei prefektus egyik jelölttel gyűlést akart tartani. A gyűlés nem sikerült, mire a jelölt hívei felelősségre vonták Andrei Oprea helyettes primárt, akit véresre vertek, valamint segítségére siető bátyját is súlyosan bántalmazták. Oprea sérüléseibe belehalt. Lupu sürgős intézkedéseket kér a miniszterelnöktől, mert a véráldozatokkal lefolytatott választási harc nem sok örömet és dicsőséget fog a kormánynak szerezni.

Ezzel szemben a belügyminisztérium kommunikét tett közzé, mely szerint Secueniben magántermészeti verekedés folyt, régi haragosak tüztek össze és ez a harc végződött emberhalállal.

Hol a régi népszerűség?

Az Adeverul jelenti, hogy Voicu Nitescu, volt igazságügyminiszter Brassó megye több községében igen ellenségesen fogadták, sőt elkergették a családott parasztnak.

Ugyanilyen incidensről ad hirt a Viitorul is, mely szerint a tordamegyei Câmpani községben Moldovan Valer volt tartomány igazgató és Pop Jonel, volt képviselő olyan barátságatlan fogadtatásra találtak, hogy kénytelenek voltak a Doina Bank épületébe menekülni. Szerencséjükre eső tört ki, amely szétkergette a tömeget és így akadálytalanul tudtak kijutni a faluból.

zsidó nép illúziókban ringatja magát. Tele keserűséggel és tele fájdalommal regisztráljuk mindazt, ami külföldi zsidó testvéreinkkel történik. De akár milyen keserves is a feladat, ez a mi kötelességünk. Az erdélyi zsidóság lapjának kötelessége hűen és pontosan tudósítani az olvasóit mindarról, ami a világ zsidóságával történik. Volt egy kor, amelyben az elhallgatás és az eltussolás politikáját üztük és ennek eredménye a mai sorsunk. A mi állás-

pontunk nyílt szakitás ezzel a politikával. Elhallgatás helyett nyíltan vállaljuk a sorsunkat s ettussolás helyett hangosan kiáltjuk a fülébe sérelmeinket és követeléseinket az egész világnak. És hisszük rendületlenül, hogy ezen az uton fogunk elérni a zsidóság szebb és egészségesebb jövőjéhez.

Ezt üzenjük a keserű levél írójának s nem kételkedünk abban, hogy a kérdés ilyen megvilágításában ő is egyet ért velünk.

Szenzációs tanukihallgatások a kommunista per tárgyalásán

Stan Vidrighin Sajó mérnök mellett tett érdekes vallomást a kommunista per mai tárgyalásán

A László és Bergner gyár cégjegyzőjének vallomása Bergner Imre és Aradi Viktor viszonyáról. Humoros jelenetekben bővelkedik a tárgyalás

Stan Vidrighin a CFR egyik legértékesebb munkásának tartja Sajót

Bucuresti-Bukarest, máj. 19. (Az Uj Kelet tudósítójától). A bukaresti hadbírósi elnöki előtti nagy kommunista per tanukihallgatásai egyre érdekesebb részleteket tárnak fel és egyre érdekesebb egyéniségek jelennek meg tanukihallgatásra a hadbírósi elnöki. A tegnapi tárgyaláson Stan Vidrighint, a CFR volt vezérigazgatóját hallgatta ki a hadbírósi elnök. A tárgyalás érdekes részleteiben bővelkedett és főként az elnök megjegyzései tartották állandó derűltsgében a terem hallgatóit.

Theodorescu volt szenátort, a Válcsea nemzeti parasztpárti szervezet elnökét hallgatták ki. A védelem Dobrescu vádlottja vonatkozólag intéz hozzá kérdéseket. Dobrescu ugyanis a parasztpárti ifjúság egyik hangos szószólója volt, akiről Theodorescu a legszebb információkat adta. Fegyelmezett és rendes embernek írja le, aki szerinte nem képes kémkedésre.

„Néhányszor megpofozták”

Sterescu fotografust hallgatják ki, akit a vizsgálat alkalmával szintén letartóztattak. A védelem vele is azt akarja bizonyítani, hogy a sziguranca verésekkel csikarta ki a vallomásokot a vádlottakból. Elnök: Miért tartóztatták le? Tanu: Összetévesztettek Frantz-cal. Elnök: Terrorizálták, hogy vallomást tegyen? Tanu: Néhányszor megpofozták.

Az elnök (a védelemhez): Vegyék tudomásul, hogy nem szedték ki a fogait és nem volt kénytelen aranyfogakat tenni, mint Kalis. (Derűltsgé.) Ügyész: Hogy tudja megmagyarázni, hogy a verések ellenére maga szabad és Rosescu le van tartóztatva? Tanu: Mert nem volt semmi kapcsolat az ügyvel. Ügyész (a védelem felé): Következik ebből, hogy Rosescunak volt.

Angliában is vernek

Elnök: Ami a verést illeti, Angliában, ebben a civilizált országban is hozzátartozik a rendőrség intézményéhez. A védelem: Igen, büntetéképpen, de nem vallomások kicsikarására, ami lényegesen különböző dolog. Ezután Farchy Maurelt, a Bergner és László cég bukaresti cégjegyzőjét hallgatja ki a hadbírósi elnök. Farchyhoz Bergner Imre szerepére vonatkozólag intéz kérdéseket az elnök.

Elnök: Mondja meg a tanu, hogy mint a cég főtisztviselője, miért nem érdeklődött Bergnertől, hogy a címére jött csekket ellenértékért miért adta Aradinak? Tanu: Ez a kérdés nem érdekelt engem és ezért nem kérdezősködtem Bergnertől. Elnök (a tanuhoz, aki előbb azt mondta, hogy érettségizett és egy évet végzett a jogon): A beszédéből azt állapítom meg, hogy nem értett volna, ha az egész jogot elvégezte volna. (Derűltsgé.) Ezután az elnök a következő kérdést teszi fel: — Milyen nyelven beszélt Bergner Aradival? Aradi és a német nyelvtudás

Tanu: Vagy románul, vagy magyarul. Elnök: Azt hiszem, hogy inkább németül, annak ellenére, hogy Aradi gyengén beszéli ezt a nyelvet. (Aradi Viktorhoz): Mondja, Aradi ur, maga rosszul ír, vagy rosszul beszél németül? Aradi: Mindkettőt. Elnök: Jó hogy nem mindhármát... a kettő közül... Ezután az elnök ismét Farchy Maurelt-hoz intéz kérdéseket. Megkérdi az elnök, hogy milyen levelet kapott Bergner Aradi számára. Erről a tanu részletes felvilágosításokat ad. Elnök: Azt mondja, hogy cégborítékban összehajtott f.hér borítékok jöttek Bergnerhez? Tanu: Nem voltak borítékok. Összehajtott papírosok voltak. Aradi, mikor el-

utazott, mintegy 15 borítékot kapott Bergnertől, a levelezés céljára.

Rosenfeld hazafiassága

Ionescu mérnök Teodorescu vádlott mellett tanuskodik, majd Nicolae kapitány egy Rosenfeld nevű önkéntesről ad felvilágosításokat, aki szintén belekeveredett a kémiszervezetbe. A kapitány kijelenti, hogy Rosenfeld nem szerezhetett adatokat a századtól. Elnök: Rosenfeld az önnel való beszélgetések során nem mutatott hazafiatlan érzéseket? Tanu: Sőt ellenkezőleg, hazafinak néztem.

Stan Vidrighin a hadbírósi elnök előtt

Ezután Stan Vidrighint hallgatta ki a hadbírósi elnök. A CFR volt vezérigazgatója, akinek személye körül hónapokon keresztül a legádázabb csata dúlt az ország sajtójában. Sajó mérnök mellett tesz vallomást. A terem közönségének fokozott érdeklődése mellett kezdik meg Stan Vidrighin kihallgatását. Elnök: Neve? Tanu: Stan Vidrighin. Elnök: Foglalkozása? Tanu: Mérnök. Elnök: Hány éves? Tanu: 54 éves vagyok. Elnök: Kinek az ügyében tesz vallomást? Tanu: Sajó mérnök ügyében. A vádlott kérdéseket tesz a CFR volt

vezérigazgatójához: — Igaz-e, hogy mikor vezérigazgató ur átvette a CFR vezetését és ismertette előttünk a CFR anyagi helyzetét, én átnyújtottam egy tervezetet arról, hogy miként lehetne konszolidálni az államvassutakat? Tanu: Igaz. „Sajó a CFR töretlen híve volt”... Elnök: Milyen ember volt Sajó? Tanu: Csöndes és nagyon fegyvelezett ember. Volt bátorsága véleményét nyilvánítani és teljesítette kötelességét. Elnök: Sűrűn volt alkalma jó véleményét formálni róla? Tanu: Igen! A CFR töretlen hívének véltem. Elnök: Megtörtént-e az, hogy ön figyelmbe vette Sajó mérnök proppozícióját? Tanu: Igen. Csak hogy sok dolgom volt velük, mert minden terv a CFR anyagi válságán bukott meg. Egy évi munkámba került, hogy a CFR helyzetét annyira tudtam konszolidálni, hogy azután a gyakorlati tervekre is sor kerülhetett. Ezután az elnök arra tér ki, hogy a CFR román nemzetiségű mérnökei elég képzetek voltak-e. Stan Vidrighin kijelenti, hogy bizony sok kívánni valót hagytak maguk után. Ötven mérnök közül alig tizenötnek volt meg a kellő gyakorlata, a többiek mind tulságosan fiatalok voltak. A tárgyalást folytatják.

„Nem szabad a németeket a szovjet karjaiba kergetni”

London, május 19. Az Observer, a régi és legtekintélyesebb sajtóorgánium a német-osztrák vámuunióról hoz cikket. A cikk-író hangoztatja, hogy a Népszövetség nem teremtett egységet, mert Európa két táborra oszlott. Az egyik oldalon állanak a fegyveresek, a másik oldalon a fegyvertelenek. A fegyveresek ragaszkodnak a meglévő állapotokhoz, a fegyvertelenek, akik egyszersmind kiábrándultabbak is, igyekeznek változtatni a nyomasztó válságban. Az osztrák-magyar monarchia szétválasztási gazdasági összeomlást hozott a lap szerint, amit egyedül gazdasági közönségen alapuló dunai föderáció küszöbölt volna ki. Hangsúlyozza a lap, hogy más országok is gyarapodtak kisebbségi tömegekkel, ennélfogva a németektől

sem vitatható el az a jog, hogy övéikkel egyesüljenek. A német-szövetség egyesülését nem lehet megtiltani. Viszont Anglia sem ebbe a kérdésbe, sem más idegen kontinens érdeke fegyverrel nem avatkozik többé. Ha akadna ilyen angol kormány, mely erre vállalkozna, azt a népharag elsöpörné. A lap úgy véli, hogy egy esetleges orosz megmozdulás európai veszedelmévé válhatna, ezért nem szabad a németeket a szovjet karjaiba hajtani. Az európai fegyveres államoknak nem volna szabad fejfel a falmak rohanniok és különösen nem volna szabad Franciaországnak és érdekszövetségeseinek olyan politikát követniök, mely Anglia és Amerika támogatását és rokonszenvét eljuttassa.

A londoni gabonakonferencián ma megalakítják az exportkvóta megállapítására hivatott nemzetközi bizottságot

Erre a gazdasági évre nem lehet gyakorlati eredményeket várni a konferenciától

London, május 19. A kanadai föld-bizottság londoni palotájában megnyitott a gabonát exportáló államok nemzetközi értekezlete, amelyen 11 exportállam képviselőjében 40 delegátus jelent meg. Fergusson, a konferencia elnöke megnyitójában az export-államok gabonakészleteinek értékesítését és a terméskéleslegék elosztásának módszereit jelölte meg az értekezlet főfeladatainak. Hangoztatta, hogy a gabonaneműek termelése a világ legfontosabb iparága. Ha ezt sorvadni hagyják, az élet megdrágul. A konferencia a fogyasztó államok azon kívánságát hogy megfigyelőkkel képviselthessék magukat nem honorálta, azzal az indokolással, hogy a tanácskozásonak nem válnék előnyére meg-

figyelők jelenléte. A lapok szerint erre a gazdasági évre gyakorlati eredményeket nem lehet várni a londoni gabonakonferenciától. Az értekezleten részt vesznek az Egyesült Államok, Argentina, Ausztrália, India, Kanada, Oroszország, Jugoszlávia, Lengyelország, Románia, Magyarország és Bulgária. A londoni gabonakonferencia ma megalakítja az exportkvóta megállapítására hivatott nemzetközi bizottságot. Az értekezleten holnap kezdik tárgyalni a bevetett területek csökkentésére vonatkozólag benyújtott indítványokat valamint a buza fogyasztás növelése érdekében beindítandó propa-

Jantzen Fürdőruhák megérkeztek SCHUSTER EMIL Cluj, Fötér

ganda módszereit. Egyidejűleg Kanada buzával bevetett területét 8 százalékkal közel kétfélmillió acrevel csökkentette.

Zsidók vezetnek a Nemzetközi Építkezési Kiállításon

Berlin, május 19. A napokban nyílt meg Berlinben a Nemzetközi Építkezési kiállítás, az utóbbi évek legjelentősebb kiállításainak egyike. A kiállításnak számos zsidó vonatkozása közül fölemlítésre érdemes elsősorban a tel-avivi építőmunkások „Palesztina” pavillonja, amely megmutatja a modern palesztinai építkezést minden vonatkozásában. Dr. Fritz Nathan a modern zsidó temetőt, Fritz Landauer zsidó templomok építkezését mutatja be. A nagyvárosi építkezési problémák nagy-szerű megoldását találjuk Erich Mendelsohn áruházainak modelljeiben; a modern kislakástervek közül legtöbb figyelmet keltettek Robert Friedmann hamburgi zsidó építész terveit. Az új telepek házait München mellett John Rosenthal tervezte. Rudolf Fränkel viszont a vasuti vendéglők új típusát alkotta meg. A lakásberendezés modernizálása körül Leo Nachtlicht és Josef Abraham tünnek fel, a falusi modern házak és kertek építkezését legjobban Ludvig és Richard Lesser oldották meg. Az acélépítkezések tekintetében valóságos csodákat mutatnak be. Itt kitűnt a Netter & Jakobi berlini cég. Az amerikaiak is elismerték ennek a két építésznek nagy originalitását. Ezeket kívül számos zsidó szerepel a kiállításon, f-leg amerikaiak és oroszországiak, annak bizonyosságául, hogy a zsidó alkotó energiák az építkezés területén már eddig is az első helyre lendültek.

Mindhogy ebben a társaság kimenetele és ország lakosságát. — Milyen kilátás a választásokba? — Mondhatom, sokkal. Az elmúlt moru mepróbáltatás nem bizik a pártok a segítséget a mai közöshöz. Egyébként az, hogy az adott kel egyik párt se Ezért érlelődött meg gondolat, hogy kony egyesítse az összes sikerült szakértőkötött az ország élére hogy a nép ebben az uralkodóval: o amely pártérdekeket egy jobb sorsra tartja szeme előtt.

Soha nem volt még ilyen nagymérvű árszállítás a piacon

Table with 2 columns: Name and Price. Includes items like Meredith, Karl Hans Strobl, Charles Reade, etc.

Uj Kelet könyvosztályában Vidékre utánvéttel vagy az összeg előzetes beküldése mellett szállítunk.

Manoiles A kors A pár A zsid

Timisoara-Temes Kelet tudósítójától. minisztert Lugosra választási propagandater nyugodtan fog szalonkocsi termébe vagon előszobájában osztályú kocsiában kezükben kérvényt, szos feliratot szor száma. Már Rékás felé Express, midőn k Cioban kormányzós invitál a miniszter világi könnyedség variasságával fog hogy sem memoran kívánunk eléje terünk a peronra, a hátán szoronganak niszter mosolyogva — Bizonyára ami majd megbirkóznom

Manoiles és bizik. — Milyen kilátás a választásokba? — Mondhatom, sokkal. Az elmúlt moru mepróbáltatás nem bizik a pártok a segítséget a mai közöshöz. Egyébként az, hogy az adott kel egyik párt se Ezért érlelődött meg gondolat, hogy kony egyesítse az összes sikerült szakértőkötött az ország élére hogy a nép ebben az uralkodóval: o amely pártérdekeket egy jobb sorsra tartja szeme előtt.

Több az — Egyébként ez impressziót keltik eszkimó, mint a fő harcol a mandátu azonban nyugodtan menetele elé, mert arról, hogy megka mányzáshoz szüksé tok tehát nyugodtan nem fog sor kerü nem is gondol er goruan az alkotmá és ettől nem is fog egyébként nem le kerülni belőlük egy ellenzék. Ami pedig a kormány szivese népkisebbségek: zsidók részt vesz keretein belül az munkájában. A zsidós ségi élet — A zsidósággal kát kíván folytatni — A következőké a választ erre a szünnie annak a zsidóság speciális ág élje a maga n a többi ittelő kis tem, hogy a mostat olyan zavargásoka valamely népréteg osztály ellen irán hoz nyugalomra v meg fogja örízni e Csak ide fel a ga törvényt — Milyen stád román kereskedel — Remélem, ho nek gazdasági sz tösege van, röv

Fürdőruhák megérkeztek
SCHUSTER EMIL
Cluj, Fötér

Egyidejűleg Kanada területét 8 százezer hektárral csökkenti.

Építkezési híradások

A napokban nyílt meg a közti Építkezési kiállítás legjelentősebb kiállítása. A napokban nyílt meg a közti Építkezési kiállítás legjelentősebb kiállítása. A napokban nyílt meg a közti Építkezési kiállítás legjelentősebb kiállítása.

ha

eg ilyen nagy állítás a piacon
két kötetben 272 L
Kisérlet az in- 204 L
ar és tüzhely I. 340 L
számár 136 L
Az örök sziget 272 L
mberek. Zsiga a 435 L
kötet 40 L
mint a halál 45 L
a, A pajtások 45 L
elius és az an- 75 L
szit 35 L
102 L
10 L
45 L
95 L
Ambrosine 45 L
Pillangó 45 L
n halász meséi 20 L
Jean Christop 20 L
ent 44 L
k háza (füzve) 44 L
küismeret (füz.) 64 L
küismeret (kötv.) 64 L
elkü szerelem 44 L
Jukorom 64 L
au urból bacil- 44 L
kód eloszlik 50 L
nagy vadász 28 L
ztojevszkij: 72 L
etben 40 L
k házából 72 L
egy kötetben 17 L
18 L
rából 36 L
akósai, két köt. 30 L
ható:
vosztályában
vagy az összeg el-
mellett szállítunk.

**Manoilescu miniszter szalonkocsijában a Simplon expresszen
A kormány megkapja a parlamenti többséget
A pártok ne tartsanak a diktatúrától
A zsidók pedig éljék népi életüket**

— **mondotta Manoilescu iparügyi miniszter, aki szerint a kormány nem fog eltérni semmiféle rendzavarást**

Timisoara-Temesvár, május 19. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Manoilescu iparügyi minisztert Lugosra viszi a Simplon — választási propagandára. A fiatal miniszter nyugodtan fogyasztja uzsonnáját a szalonkocsi termében, mialatt az elegáns vagon előszobájában és az előtte futó első osztályú kocsiiban egyre szaporodik a kezükben kérvényt, memorandumot, panaszos feliratot szorongató férfiak és nők száma. Már Rékás felé közeledik a száguldó Express, midőn kijön a teremből dr. Cioban kormányzósági vezértitkár és beinvitál a miniszterhez. Manoilescu a világi könnyedségével és lekötözött udvariasságával fogad. Előrebocsátjuk, hogy sem memorandumot, sem kérvényt nem kívánunk eléje terjeszteni s kifelé mutatunk a peronra, ahol egymás hegyénhátán szoronganak a kérelmezők. A miniszter mosolyogva replikázta: — Bizonyára annál több kérdéssel kell majd megbirkóznom.

Manoilescu miniszter optimista és bizik a sikerben

Mint hogy ebben a pillanatban a választások kimenetele érdekli a leginkább az ország lakosságát, feltesszük a kérdést: — Milyen kilátásokba indul a kormány a választásokba? — Mondhatom, hogy a legjobb kilátásokkal. Az elmúlt hosszú esztendők szomorú mepróbáltatásai után a nép már nem bizik a pártokban. Máshonnan várja a segítséget a mai káoszban való kibontakozáshoz. Egyébként pedig a helyzet ma az, hogy az adott gazdasági nehézségekkel egyik párt sem tudna megbirkózni. Ezért érlelődött meg öfélésgében az a gondolat, hogy koncentrációs kormányban egyesítse az összes erőket. Miután ez nem sikerült szakértőkből álló kormányt állított az ország élére. Meggyőztem arról, hogy a nép ebben a tekintetben egyetért az uralkodóval: olyan rezsimet akar, amely pártérdekeken felülemelkedve, csak egy jobb sorsra érdemes ország érdekeit tartja szem előtt.

Több az eszkimó, mint a fóka

— Egyébként ezek a választások azt az impressziót keltik bennem, hogy több az eszkimó, mint a fóka. Nagyon sok párt harcol a mandátumokért. A kormány azonban nyugodtan néz a választások kimenetele elé, mert meg van győződve arról, hogy megkapja a szükséges többséget. A pártok tehát nyugodtak lehetnek, diktatúrára nem fog sor kerülni: a Jorga-kormány nem is gondol erre a megoldásra. Szigorúan az alkotmányosság alapján állunk és ettől nem is fogunk eltérni. A sok párt egyébként nem lesz káros, ha ki fog kerülni belőlük egy egészséges parlamenti ellenék. Ami pedig a kisebbségeket illeti: a kormány szívesen látja, ha a különböző népkisebbségek: németek, magyarok, zsidók részt vesznek az alkotmányosság keretein belül az ország konszolidációs munkájában.

A zsidóság élje a maga kisebbségi életét

— A zsidósággal szemben milyen politikát kíván folytatni a kormány? — A következőképpen foglalkozhatom össze a választ erre a kérdésre: meg kell szünnie annak a fogalomnak, hogy: „a zsidóság speciális helyzete...“ A zsidóság élje a maga népi életét, ép úgy, mint a többi ittélő kisebbségi népek. Igerhetem, hogy a mostani kormány sohasem fog olyan zavargásokat megtűrni, amelyek valamely népréteg, vagy pedig társadalmi osztály ellen irányulna. A konszolidációhoz nyugalomra van szükség s a kormány meg fogja őrizni ezt a nyugalmát.

Csak ideiglenesen függesztették fel a gabonaértékesítésről szóló törvényt

— Milyen stádiumban van a német-román kereskedelmi szerződés? — Remélem, hogy a szerződést, amelynek gazdasági szempontból óriási jelentősége van, rövidesen megkötjük.

Németország ugyanis a mezőgazdasági termelés szempontjából egyike a kontinens legjelentősebb fogyasztóinak s ebben az államban a román agrártermékek bő felvevőpiacra fognak találni. A kormány egyébként is igen behatóan foglalkozik a mezőgazdasági válság enyhítésének kérdésével. A gabona értékesítéséről szóló törvény végrehajtását ideiglenesen felfüggesztettük, de a legközelebbi parlamenti ciklusban ezt a törvényt bizonyos módosításokkal ismét meg fogjuk szavatolni. Feltétlenül kell tenni valamit ebben a kérdésben.

— Miniszter ur — vetették közbe —

az érdekelt körök: a termelők, a malmosok és a termékkereskedők a mezőgazdaság teljes csődjét jósolták be arra az esetre, ha a Madgearu-féle törvény főbb rendelkezései érvényben maradnak. — Ami a sérelmezett pontokat illeti, megnyugtathatom az érdekelt köröket, hogy az új törvényből ki fognak maradni mindazon intézkedések, amelyek alkalmassak volnának arra, hogy megakadályozzák a kereskedelem és az ipar normális fejlődését. Így például elesik a leörölt liszt után kivett kilonkénti 0.40 lejes mezőgazdasági illeték s elesik a kontingentálás terve is. Megmarad azonban a szindikali-

zálás s általában mindaz, ami nem akadályozza meg a szabad kereskedelmet, de módot nyújt arra, hogy a mezőgazdaságon segítsünk.

Az ifjúság válsága

A mai ifjúság válságára terelődött ezután a beszélgetés. — Magam is fiatal vagyok még (Manoilescu nemrég töltötte be a harmincnyolcadik életévét) és így közelről érdekelnek az ifjúság mai súlyos problémái. Én az ország gazdasági helyzetének megjavulásától várom az ifjúság helyzetének javulását is. Ha az ifjúság súlyos egzisztenciális problémái megoldást nyernek, úgy hiszem, hogy erejüket fogják vesztetni azok a szélsőséges áramlatok is, amelyek az ifjúság egyrésztben gyökeret vertek...

A kanyarulatban feltűnnek Lugos iv-lámpái. Elbucsuzunk a fiatal iparügyi miniszterrel, aki harminchárom éves korában ült be először a miniszteri bársonyszékbe és aki előreláthatólag hosszú ideig nem fog egyetlenegy kormányból sem hiányozni, bármelyik párt is jöjjön hatalomra.

Fried Miksa.

A kisebbségi tanulók saját anyanyelvükön tehetik le az érettségi vizsgát

Jorga miniszterelnök radikális módosításai az érettségi törvényen

Bucuresti-Bukarest, május 19. Jorga közoktatásügyi miniszter kijelentette, hogy már az ezévi érettségi vizsgákat is módosítani fogja. Magát a vizsgálatot nem helyezheti ugyan hatályon kívül, csak törvényhozási uton, azonban megfelelő utasításokkal fogja a vizsgabizottságok működését irányítani. Nem fognak többé olyan kérdése-

ket feltenni, amelyek a jelölteknek kizárólag emlékező tehetségét teszik próbára, hanem csak általános jellegű kérdésekkel vizsgálják majd meg azoknak felkészültségét. A túlságos részletekbe vágó kérdésmód ellen nem lesz oka ezentul senkinek sem panasznra. A jelöltek szabadon választ-

hatnak a francia vagy német nyelv között. A kisebbségi tanintézetek növendékeinek joguk van saját anyanyelvükön letenni a baccalaureatusi vizsgát és ezért gondoskodni fog arról, hogy a kisebbségi növendékeket vizsgáztató bizottságok tagjai kellően bírják az illető kisebbség nyelvét.

A népszövetségi tanács befejezte a német-osztrák vámegegyezmény feletti vitát

Egyhangulag a hágai döntőbíróshoz utalták a vámegegyezmény ügyét. Ma tartja első közgyűlését a Nemzetközi Jóvátételi Pénzintézet. Rotschildéknak nem lesz döntő szavuk a Kreditanstalt irányításában

Genf, május 19. A népszövetségi tanácsülést délelőtt tíz órakor nyitotta meg Curtius elnök.

Napirenden volt a német-osztrák vámegegyezmény ügye. Ezuttal Benes és Hymans csehszlovák, illetve belga delegátusok vettek részt a vitában.

Délben a nyilvános ülés véget ért s a tanács másfél óras bizalmas ülést tartott.

A népszövetségi tanács Benes, Marinkovic, Curtius, Hymans és Briand felszólalásai után befejezte a német-osztrák vámegegyezmény feletti vitát és egyhangulag magáévá tette Henderson azon javaslatát, hogy az egyezmény ügyét tegyék át a hágai nemzetközi bírósághoz elbírálás céljából.

Bécs, május 19. Népszövetségi megbízottak meg fogják vizsgálni a kölcsönt garantáló hatalmak ellenőrző bizottságának döntése alapján azt, hogy az osztrák kormány nem veszi-e igénybe a Kreditanstaltnak juttatott 100 millió sillinghez a népszövetségi kölcsön más célra szánt összegeit.

Angol gazdasági és pénzügyi körökben az a hír terjedt el, hogy a Rotschild bankház a bécsi Kreditanstaltnál az érdekeltségek sorában az utolsó helyre került s így nem lesz többé döntő szavuk az intézet további sorsának intézésében.

London, május 19. A Times jelenti

Bazelből, hogy a Nemzetközi Jóvátételi Pénzintézet ma tartja első közgyűlését, melyre a delegátusok már megérkeztek Bazelbe.

Tegnap az igazgatótanács tartott ülést s átvizsgálta a zárszámadásokat. Az intézet tiszta nyeresége az első

üzletévben 11 millió 188 ezer 522 svájci frank.

A bank előleget fog adni Ausztria második nemzetközi kölcsönére, az ellenőrző bizottság által jóváhagyott 150 millió sillinges kinstári jegy kibocsátására.

Kimutatás az eltűnt milliókról

Az elsikkasztott milliók nem szerepelnek a kimutatásban

Bucuresti-Bukarest, május 19. Az Unversul érdekes táblázatot közöl azokról az összegekről, amelyeket tavaly az autonóm pénztárak igazgatósági tagjai megjelenési és egyéb díjak címén felvettek. A diszes táblázatban az egyes pénztárak a következő tételekkel szerepelnek:

Monitorul Oficial igazgatósága	Lej
Vasut	17,285.000
Vasut	11,962.000
Monopol	3,500.000
Posta	3,700.000
CFR munkáspénztár	1,000.000
Építési pénztár	1,300.000
Utépítő pénztár	5,200.000
Petróleumvezetékek pénztára	3,100.000
Nyugdíjpénztár	1,000.000

Ezek csak a fontosabb tételek, mert a végeredményben a felvett összegek elérik a 67,710.000 lejt. A legális tan-

tiémekbe természetesen nincsenek beleszámítva az illegális sikkasztások. Nincsenek beleszámítva a jogtalanul felvett összegek, amelyeknek legális formát adnak. Így például ez az összeg csupán a vasuti igazgatónál 10 milliót tesz ki. A többi tíz és százmilliók. A még kiderítetlen milliók. Az elsikkadt anyagraktárak. Nem is értjük ezt az Unversult. Sokkal nagyobb összegekhez vagyunk szokva. Már meg se hat bennünket 67 millió. Elkényeztettek bennünket az utóbbi időben. Nagyobb számokhoz szoktattak.

Dávid Golder

A szegény zsidófiúból lett nagystíliú bankár életének regénye fölemelkedéstől bukásáig. Irene Nemirovszky regénye egyike az utóbbi évek legnagyobb sikerű könyveinek

Ara füzve 136 lej.
Ara kötve 204 lej.

Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSEN AZ UJ KELETBEN

Málnási Mária-forrás
Természetes alkalikus sósgyógyvíz. A legjobb nyálkaoldó gyógyszer. Gyomorégést azonnal megszüntet. Mindenütt kapható!
Kutkezelőség: Brassó. Főlerakat: Bognár & Szántó Rt.
Cluj-Kolozsvár, Telefonszám 72.

Spectatornak üzenem

Eretnek-bűnnek minősíti dr. Krenner Miklós az erdélyi zsidóság megmozdulását, midőn zászlót bontnak a mi speciális kisebbségi érdekeink kivására és védelmére.

Az „Ellenzék“ május 13-i számában **Keserítő fattyuhajtások** cím alatt közreadott cikkében messze túllépi a határvonalat s vakmerően hálátlannak, sőt **hütlennek** s ami még ennél is több, **árulónak** bélyegez minden zsidót. „Mindzen zsidó áruló: aki nem a magyar párt listájára adja a szavazatát!“?

Önzően elfogult és egyoldalú megállapításai annyira sértők, hogy nem állhatom meg szó nélkül... A fizikai fájdalom, melyet nekem kalapácsütés súlyú kifejezéssel okozott, reflexszerűen váltja ki belőlem az en gardot, hogy: „Ne tovább!“

Az ő szavaival én is azt mondom, hogy „ilyen fájdalommal, keserőséggel és megcsalatozással nem találkozom“ magyar részről, aminőt Spectatortól sem vagyok hajlandó elszenvéni.

Az ő személyes megállapításai nem lehetnek a magyar párt hivatalos álláspontja. En sem a zsidó párt meghatalmazottjaként tolakodom előtérbe, hanem csak szubjektív álláspontomnak adok hangot. Bármilyen porszemnek érzem magam e nagy közösségben, mégis fölésznek az ütésre, mely engem is ért.

Az árulás, hütlenség és hálátlanság fekete foltját magunkra aggatni nem engedhetem. Ezért kell már végre az erdélyi magyar kisebbség és az erdélyi zsidó kisebbség viszonyáról nyíltan beszélni s leszögezni azt, hogy egyik fél sem tehet jogos és alapos szemrehányást a másiknak.

1918 óta, mióta Erdély a nagyhatalmak elhatározásából Románia egyik tartománya lett, az uralkodó román nép kebelében az itt élő magyarság is kisebbségi sorsra jutott, olyan kisebbség lett, amelyen kisebbség a világban elszórt zsidóság már 2000 év óta.

Nem szabad tehát elfelejteni az erdélyi magyaroknak, hogy ők, **mint szintén kisebbség**, nem kezelhetnek minket ma úgy, amint ezt teheték akkor, mikor a zsidóság volt az ő hatalmi súlyuk alatt kisebbség.

A háború előtti Magyarországon a zsidóság egyazon érdekű volt a magyarokkal, tehát utjuk is ugyanazon volt, melyen a magyarság jóakarattal és kézenfogva vezette és vitte magával az utóbbi száz esztendő emancipációs szellemében.

Ezt a zsidóság ma is elismeri s ezért hálásnak és hűnek mutatkozott és egyazon lelkesedéssel ontotta vérét a világháború összes frontjain.

Abban a pillanatban azonban, midőn Erdélynek Romániához csatoltatása tényé vált, a zsidóság természetesen letette a hűség esküt a hatalomnak, amilyen természetes, hogy az erdélyi magyarság is fölvette a román állampolgárságot s az új alakulat kisebbséggé degradálta a magyarokat is.

Ezen új viszonylatban a magyar kultúrában nevelkedett s magyar tradíciókkal átitatott zsidóság elhelyezkedése hatványozottan nehezebb mint a dr. Krenner Miklósé s legalább 12 év kellett ahhoz, míg megtaláltuk önmagunkat s illetve még nagyon sok esztendő fog az idő kerekere a mutba fordítani, míg csak valamennyire is szilárd lesz lábaink alatt a talaj.

Nem árulás tehát a zsidóság önálló politikai állásfoglalása a magyarokkal szemben, hanem az életképes népi egységnek Istentől belejött életfenntartási ösztöne az, amely parancsolja, hogy saját érdekeinket a minden oldalról reánkzúduló strog of life-ban körülbástyázzuk.

Az olasz sacro egoismo-t senki a világon nem tartja erkölcsatlenségnek; az angol és német nép hatalmi versengése az életérdekek megóvására megmozdította az egész világot! Tehát, ha az erdélyi zsidóság a saját lábán önmagát, önjelétől megvédeni kívánja — lekicsinylő gunnyal ne mondja az Ellenzék Spectatorja, hogy: „a zsidópárti zsidó semmiről sem mond le, de mindent megtagad s talán azért nem cionista, mert nem akar minden hidat visszafelé fölégetni...!“

Minden idegszálam a magyarsághoz köt, az állam törvényes keretein belül szívből óhajtom boldogulását e földön s ezért, éppen ezért nem égetem föl az aranyhidat magam mögött, ha az Országos Zsidó Párt megalapozását helyeslem s ezen munkálkodom, Spectator Uram!

A kisebbségi közös léterdeken túl vannak a zsidóságnak még speciális követelése is az állami élet keretei között, melyeket kikövetelni önmagunkkal szemben szent kötelességünk. Az elfogulatlan bíráló meg kell tehát engedje, hogy nekünk ehhez jogunk van a magyarság érdekeire tekintet nélkül, mert — ugye — a magyarságnak is minden skrupulózitást félretéve halad a maga útján s nem törődik semmivel s ezért szemrehányás sem a zsidóság, sem más részéről nem érheti soha. Nagyon téved tehát, midőn azt meri állítani, hogy az a zsidó, aki saját embereinek saját pártját építi ki, az a magyarság közönséggel „haragosan“ szembe fordul s egyszerűen kiszakad a magyar közösségből!

Igy csak az írhat, aki igazságtalanul haragszik. Már pedig — úgy vélem —

Magyar vizumot a határon is adnak

Budapest, május 19. Az idegenforgalmi iroda jelentése szerint bármely külföldi honos egyszerű bejelentőlapra három hónapos tartózkodási engedélyt kap és nem kell jelentenie a főkapitányságon. Ha az érdekeltek továbbra Magyarország területén akarnak tartózkodni, egyszeri jelentkezés után további negyedévre szóló tartózkodást kapnak. A belügyminisztérium utasi-

annak van igazsága, aki a kisebbségi pártokat nem uszítja egymásra, hanem kibékíti, hogy közös érdekeiket egyesült erővel vívják ki s rokonszenvesen és bátoritóltag nézi a küzdelmet, ha kettő közül valamelyik saját speciális érdekéért sikra száll.

A zsidóság nem a magyarság ellen tömörül külön pártba, a zsidó kisebbség a magyar kisebbség mellett s párhuzamosan óhajta érdekeit propagálni.

Az én bölcsöm felett is Arany Jánost, Petőfit szavalták, magyar népdal volt az altatóm. Jókait és Mikszáthot olvastuk családi körben s ha fáj is, hogy Kis Józsefet, Radó Antalt, Molnár Ferencet stb. kitörülte a tulzó fajelmélet a magyar költők névsorából, mindezt mosolyogva megbocsátom és eltűnök. Azt azonban, hogy Spectator árulónak kiabáljon „haragosan“ visszautasítom.

Dr. Erdős Izor
(Dicsőszentmárton)

Majdnem politika lett a földgáz-mitingből Tordán

Nincs kávéháza a városnak. Nagy leépítések

Torda, május 19. A városban rekenő hőség terpeszkedik, augusztusban lehet ilyen meleg valahol Görögország legdélibb pontjain, vagy Marokkóban augusztus havában. Nincs szellő, ami hűsítene, alig bimbózik ki a vegetáció, sok helyen máris leperzselődik a zsenge levél. Tordán az emberek összegyűlekeznek a nagy hőség ellenére s a legnagyobb terembe, a Vigadóba. A páholyok, az erkély minden padja roskadásig megtelt a város nagy és kispolgáiraival, munkásaival, cselédsorban lévő embereivel. Még a cigánysorból is jöttek, mert mindnyájukat vérgi érdeklő ügyekről volt szó.

Szó volt pedig a földgázról. Két évvel ezelőtt huszszázalékkal emelték a gázárakat és most éppen a politikailag izgatott időkben követelik ezt visszamenőleg is, éppen most, ezekben a gazdaságilag súlyos időkben.

Dr. Russ Coriolan ügyvéd elnökölt a tiltakozó népgyűlésen és Alexandru Kiss asztalos ült mellette. Az elnök követelte, hogy a magyar uralom alatt megállapított köbméterdíjat, tíz fillért fizessenek valorizált román értékben, vagyis: 58 banit. Követelték, hogy semmiféle költséget ne számítsanak fel, ha kis pontatlanság esetén kikapcsolták a gázt és újra visszakapcsolnák. Követelték, hogy a város hármas bizottsága ellenőrizhesse a földgáz adminisztrációját és követelte, hogy a gáztársaság alkalmazottja balesetek esetén ne tanuskodhasson. Az ilyen elfogultság miatt történtek olyan kártalanítások, amilyen legutóbb egy cigányasszonyé volt. Az asszony és gyermeke a gázrobbanás következtében elpusztult. A pert a hátramaradtak megnyerték, 50 ezer lej állapították meg nekik. Tizenkétezer lej volt a perköltség, ugyanannyi az ügyvédi honorárium. Tessék kiszámítani, mennyi marad a családnak egy évi huza-vona után.

Volt egy kedves intermezzója is az ülésnek. Nemes László cipész — tiltakozott.

Nagyon szép dolog, hogy a város érdekében — harsogott — összehívták most a népgyűlést, de én tamáskodom ebben az egész esetben és azt hiszem, hogy politikai körmöntfonság van itt

tást adott a határkirendeltségeknek, hogy a külföldi polgárok utlevelét a határon is eláthatják vizummal. Természetesen a Magyarországon való tartózkodás nem jogosít egyben munkára is.

Igy tehát ezentul nem kell az utazóknak vizumhoz végett a kolozsvári konzulátushoz fordulni, amely lényeges anyagi megtakarítást jelent.

jelen. Az avereszkánusok akarnak hangulatot csinálni a földgázból. A tiltakozás az első percekben a népszerűséget odabilentette Nemes László mellé, de azután, hogy az elnök ünnepelesen kijelentette a gyűlésnek a politikában való teljes érdektelenségét, mindenki megnyugodott. Végül kimondták, hogy amennyiben június elsejéig a népgyűlés követeléseit a földgáz igazgatósága nem teljesítené, mindenki bojkottálni fogja a földgázt és inkább gyertyával fog világítani és fával tüzelni. Megválasztottak egy tizenegy tagu bizottságot a határozat végrehajtására. Mindenki sok szerencsét kívánt a bizottsági uraknak.

A kis ipari centrumban erősen érezhető a válság. A cementgyár ugyan állandó üzemmel dolgozik, de csökkentett munkáltszámmal. Mellette van a parkettgyár. Ez már teljesen megszűnt. Ugyancsak megszűnt dolgozni egyelőre a Farkas-féle agyagedénygyár is. A hatalmas gipszgyár 25 százalékos üzemmel tartja fenn magát, ugyanígy a kalciumgyár. Az üvegyár árukereslet hiányában számos munkását elbocsátotta. Nagy raktárkészlete van, amin nehezen ad tul. Mindenki várja a jobb idöket — nem sok reményvel, de annál több gondtal és nélkülözéssel.

Talán érdekes megemlíteni, hogy Tordának nincs most kávéháza. A kávéházat bezárták és helyiségeibe a Banca Centrala fog berendezkedni. A tordaiak nem sirnak a kávéház után, ezt meg lehetett látni azon, hogy a másik rokon szórakozó hely, a Stepper cukrászdában sem zajlik az élet. A sárga asztalkák mellett unottan ülnek a kávéházból kiszorultak, a legtöbbje nem is rendel, csak nézik a levegőt és fájjalják, hogy nincs a jó kávé és dohányillat keverék, ami nélkül élni sem tudnak már. A kicsiny japán szemű cukrászlánykáknak nem sok dolguk akad.

A bágyadt városban egy beszélők, tegnap megjelentek a cuzisták Kolozsvárról, hogy propagandát csináljanak. Röpcédulákat osztogattott egy cuzista ifju, amikor hozzálépett egy zsidó pékmester és egy román munkás.

Azt mondja a román munkás: — Testvér, azt mondom neked, hordd el magad ezekkel a röpcédulá-

BIZTOS
existencia
az otthonban
Havonta 800
lej és még
több is!

Mindezt megkaphatja a REKORD általános gyorskötőgéppel, mivel a készített harisnyákat és kötöttárukat jó ártért mi magunk is átvesszük és ezáltal biztosítjuk Önnek a jövedelmet. Sem előismeret, sem nagy tőke nem szükséges. Személyes betanítás kívánatra díjtalan. Megelégedett vevőinktől százával kapjuk az elismerőleveleket. Ez egy olyan kedvező alkalom Önnek, ami nem mindenkor mutatkozik. Vegye hasznát a hirdetésünknek és még ma kérje kimerítő, képes ingyenes tájékoztatónkat.

Rekord Kötőgépek, Medias 17.
Hatóságok, intézetek, kolostorok és egyesületek is a mi számtalan vevőinkhez tartoznak. Növegyeteknek fontos.

kal, mert Tordán nincs annak semmi értelme. Nézz meg engem, nekem nem volt mit ennem és ez a zsidó pék, aki maga is olyan szegény örgöd, mint amilyen én vagyok, ha kellett, mindig hitelre adott kenyeret. Ma is tartozom neki 300 lejjel kenyérért. Kérdem tőled, ha én hoztátok megyek, amikor éhes vagyok, adtok-e pénzt nekem kölcsön, vagy adtok-e hitelbe kenyeret?

— En nem vagyok a párt vezetője, — tiltakozott a fiatalember — én csak propagandista vagyok és terjesztem a röpiratokat.

— Nohát akkor foglalkozz külön dologgal és ne akard megbolygatni itt, közöttünk a jóviszonyt.

Aztán körülállották kiéhezett, lesóványodott munkanélküliek, román, zsidó és magyar és azt mondták neki, ne röpcédulákat hozzon, hanem munkát.

A fiatalember belátta, hogy jobb lenne, ha munkát hozna. A választóknak és a pártnak egyaránt. Minthogy azonban ezt nem tudta produkálni, hóna alatt a nyomtatványokkal, eltávozott Tordáról.

Azóta Tordán minden csöndes.

(sz. i.)

Ha azt akarja,

hogy az UJ KELET,
az erdélyi zsidóság
egyetlen organuma,
zavartalanul teljesítse kötelességét

í z e s s e
pontosan előfizetését!

Olcsó népszerű regények:

Crocker: Családi hasonlatosság	40
Ohnet: A Croix-Mort grófnő	40
Courths Mahler: A látszat csal	40
Courths Mahler: Lind Dora titka	
Courths Mahler: Az igazi asszony	28
(Milliók Könyve kiadása)	
Oppenheim: Kalandorok és Milliárdosok (Milliók Könyve kiadása)	25
Dell: A Fekete lovag (Milliók Könyve kiadása)	80
Rudolf Stratz: Régi regény (Milliók Könyve kiadása)	23
Georg Fröschel: Soha ilyen nászutaszt (Milliók Könyve kiadása)	23
Peter Bolt: Asszony nélküli város (Milliók Könyve kiadása)	23
Mathers Helén: Győzelmes vénusz (Milliók Könyve kiadása)	25
Hornung: Az új herceg (Milliók Könyve kiadása)	25

OLCSÓ PETŐFI KÖTETEK

Borus szerelem gyöngyei	
Felhők és fellegek	
A forradalom viharában	
A boldogság révében	
Az Apostol	
János vitéz	
Küzdelmes évek	

Kötetenként 20 lej.

Kapható:

az UJ KELET

könyvosztályában utánvétellel, vagy az összeg és portó költség előzetes beküldése mellett.

Propaganda a Zsidó sütyörtökön

Cluj-Kolozsvár, május 19. (tudósítójától). Mára a Zsidó Párt erdélyi központjait is a listák leírásai kivételével, választók száma eleve a Zsidó Párt valamennyi listájára jelöltette az önálló zsidó megye: Fogaras, Krassószörény megye és a többi. A Zsidó Párt a rendelkező nap alatt nemcsak megyei tagozatait, hanem a többi zsidó megye is tette az önálló zsidó

Brassóban dr. Mar Ferenc központi kiküldötték elő a Zsidó Pártnak alakulását. Minden rétege lelkesen a Zsidó Párthoz csatlakozott. A jelölőlistát már leírta a szervezet hivatalos sorszáma. A többi időpontban kerül a központi részére és Jambor Ferenc, a részéről dr. Ritter S. lölve.

Többször beszámolt az aradi zsidóság működéséről sorakozott a lista mögé. Nem sikerült az egységet semmilyen formában megvalósítani. Az érdekelt sajtóorgánus támadásaira egyértelmű válasz az aradi

1. Iltó Adler Tibor
2. Wiesel Jenő.
3. Koch Daniel.
4. Bernstein Sándor
5. Dr. Singer Jenő
6. Grünstein Armin
7. Dr. Vajda Jakab
8. Goldberger Emánuel
9. Dr. Szenes Henri

Ez a lista a garancia az aradi zsidóság egyetemes Párt mögött áll.

A beszercei listát, külső össze fogja gyűjteni a sajtóorgánusok, itt adjuk a listát:

1. Halberg Gyula.
2. Rachmuth Izrael
3. Dr. Scharf Izrael

Propaganda Zsidó Párt

A jelölések tehát a Zsidó Párt erdélyi központ

Olcsó Balzac és könyvek

Balsac: Kispolgárok
Balsac: Goriot apó
Dickens: Pickwick Klub
Dickens: Odion ritka I-II. kötet
Dickens: Nagy várakozás
Kötet 793 oldal

Az Athenaeum

Földi Mihály: Hamlet szony 264 oldal
Mereskovszki: Örök élet
Pirandello: Forog a Sztinyai Zoltán Arad (füzve)
Sztinyai Zoltán: Arad kötet
Sinclair Lewis: Wre
Sinclair Lewis: Wre
Julien Green: Adri
Julien Green: Adri

Kapható az UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN az összeg és portó költség előzetes beküldése mellett.

Propaganda hetet rendez a Zsidó Párt erdélyi központja

Csütörtökön és vasárnap Erdélyszerte választási nagygyűlések lesznek

Cluj-Kolozsvár, május 19. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mára befutottak a Zsidó Párt erdélyi központjához az utolsó táviratok is a listák letételéről. Négy olyan megyre kivételével, amelyekben a zsidó választók száma elenyészően csekély, a Zsidó Párt valamennyi erdélyi megyében letette az önálló zsidó listát. Ez a négy megye: Fogaras, Háromszék, Csik és Kraszósörény megyéből leszakított Kraszósörény megye. A többi erdélyi megyében a Zsidó Párt a rendelkezésére állott néhány nap alatt nemcsak megszervezte a párt megyei tagozatait, de szabályszerűen letette az önálló zsidó listát.

A brassói zsidó lista

Brassóban dr. Marton Ernő és Jámber Ferenc központi kiküldöttek részvételével készítették elő a Zsidó Párt megyei tagozatának alakulását. A brassói zsidóság minden rétege lelkes örömmel jelentette a Zsidó Párthoz való csatlakozását. A jelölőlistát már le is tették, míg a párt szervezet hivatalos megalakulására későbbi időpontban kerül sor. A brassói lista a központ részéről dr. Kertész Jenő és Jámber Ferenc, míg a brassói csoport részéről dr. Ritter Sámuel vannak jelölve.

Az aradi lista

Többször beszámoltunk már arról, hogy az aradi zsidóság milyen imponálóan zárt sorokban sorakozott fel a Zsidó Párt zászlója mögé. Nem sikerül megbontani ezt az egységet semmilyen sajtótámadásnak. Az érdeklő sajtóorgánok szisztematikus támadásaira egyébként a legbeszédebbé válassz az aradi zsidó lista:

- 1. Iltó Adler Tibor.
- 2. Wiesel Jenő.
- 3. Koch Daniel.
- 4. Bernstein Sándor.
- 5. Dr. Singer Jenő.
- 6. Grünstein Armin.
- 7. Dr. Vajda Jakab.
- 8. Goldberger Emanuel.
- 9. Dr. Szenes Henrik.

Ez a lista a garanciája annak, hogy az aradi zsidóság egyeteme valóban a Zsidó Párt mögött áll.

A beszercei lista

A beszercei listát, amely maradéknélül össze fogja gyűjteni az összes zsidó szervezeteket, itt adjuk:

- 1. Halberg Gyula.
- 2. Rachmuth Izrael.
- 3. Dr. Scharf Izrael.

Propaganda-hetet rendez a Zsidó Párt

A jelölések tehát befejeződtek. A Zsidó Párt erdélyi központja a munkának két-

ségtelenül nehezebbik részén tud van. Hasonlóképpen befejeződtek a jelölések egy a régi királyságban, mint Beszárbiában és Bukovina összes megyéiben. Az Országos Zsidó Párt éppen ezért most teljes erővel a választási kampány második etapjához lát hozzá és országszerte megkezdte a legszélesebbkörű propagandát. A Zsidó Párt erdélyi tartományi végrehajtó bizottsága kedd délutáni ülésén elhatározta, hogy a választás napjáig terjedő időt propaganda-hétnek deklarálja. Ebben az időszakban sorozatos nagygyűléseket fog tartani.

Csütörtökön, május 21-én a következő városokban rendez a Zsidó Párt nagygyűlést:

Marosvásárhely: a központ kiküldötte Rados Mór.

Torda: a központ kiküldöttei dr. Kertész Jenő és Bíró Andor.

Vasárnap, május 24-én:

Nagykároly és Szatmár: a központ kiküldöttei dr. Kertész Jenő, Schwartz Jakab és Kasztner Rezső.

Nagyvárad és környéke: a központ kiküldöttei dr. Sebestyén József, dr. Mar-

Cinema OPERA Mozgó

május 23-tól, szerdától, május 24-ig, vasárnapig mutatja be második szenzációs filmjét. Bemutatásra kerül

A Fehér Barát

Richard Voss világhírű regényének, a „Két ember”-nek filmfeldolgozása. Ezt a filmet 3 hónapig egyfolytában játszották Berlin, Bécs, Budapest és Bukarest mozgóiban, mindenütt rendkívüli hatással. A cselekmény Tirol havasai között és Rómában játszódik le, festői képek mesteri háttérével.

A film főszereplői: A szép CHARLOTTE SUSA, a kiváló drámai művész: GUSTAV FRÖHLICH. Partnereik Reinhardt társulatának kitűnő színészei: Friedrich Kayser, Lucy English, Theodor Loos, Hermine Steller, Fritz Alberti, Harry Nestor.

Naponta négy előadás: 3, 5, 7, 9 órakor

ton Ernő, Somogyi Miksa és Sebők Elek. Gyulafehérvár: a központ kiküldötte Jámber Ferenc.

Ezeket a gyűléseket a hét folyamán további rendezvények is követni fogják.

Sokorópátkai Fischer József Szigeten?

A Szamos vasárnapi számában sokorópátkai Fischer József magyarpárti képviselőjelölt méltatlankodva hárította el magától azokat a megállapításokat, a

melyeket az Uj Kelet tett róla és kijelentette, hogy tudtán kívül jelölte a magyar párt Máramarosban képviselőjelöltnek, a mely jelöléséről táviratilag le is mondott. Egyébként ugynevezett méltó választ ígért az Uj Kelet cikkére. E „méltó” válasz helyett azonban azt olvassuk a szatmári lapokban, hogy sokorópátkai Fischer ur Máramarosszigetre utazott propaganda-utrá. Most már igazán szeretnők tudni, vajjon a sokorópátkai ur fellépett-e jelöltnek Máramarosszigeten, avagy nem?

Fizetéképtelen lett a csernovici községi takarékpénztár

A brailai Banca Portului pénztézet ellen elrendelték a csődöt

Bucuresti-Bukarest, május 19. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az egyre súlyosbodó gazdasági válság két újabb romániai pénzintézetet döntött romba. Mind a kettő évtizedes multra tekint vissza s az egyik közülük a csernovici községi tanács támogatását is élvezte. A csernovici Takarékpénztárról van szó, amely néhány nappal ezelőtt beszüntette a betétek kifizetését. A betétesek körében — akik legnagyobb részben kisemberekből rekrutálódnak — érthető pánikot idézett elő a kifizetések beszüntetésének híre. Nap-nap után betétesek hatalmas serege ostromolja meg a pénztézetet, amely botrányos jelenetek színhelye lett.

Csernovic városi tanácsa rendkívüli közgyűlésen foglalkozott a Takarékpénztár összeomlásával, amely magát a várost is közelről érinti. Elhatározták, hogy a régi alapszabályok értelmében új igazgató tanácsot állítanak az intézet élére, amelynek tagjai a községi tanácsosokból fognak rekrutálódni.

A betéteseknek egy delegációja kereste fel Saveanu polgármestert, akitől kérték, hogy a város mentse meg a betétesek pénzét. A polgármester azt tanácsolta a betéteseknek, hogy forduljanak a belügyminisztériumhoz.

A másik pénztézet, amely fölött meg-

kondult a gazdasági válság halálharangja — a brailai Banca Portului. Ez a bank, amely ugyancsak hosszú multra tekint vissza, fizetési egyezséget kért röviddel ezelőtt hitelezőitől. A tárgyalások megindultak és egy kivételével sikerült a főbb hitelezőket rávenni arra, hogy vonják vissza csődkeresületüket. Egy Cosma Chitiu nevű betétes azonban — akinek 50.000 lejes követelése volt a banktól — nem volt hajlandó visszavonni a kérését, bár a bank felajánlotta neki az összeg teljes visszafizetését. A brailai törvényszék erre elrendelte a csődöt a bank ellen.

Komplikálódott az országban az élet, mert nem szoktunk még hozzá az új időszámításhoz

A devizaüzletekre csapást mért az új időszámítás. Kormányrendelettel kell szabályozni az üzletek nyitva és zárvatartásának kérdését

Cluj-Kolozsvár, május 19. (Az Uj Kelet tudósítójától). Gunyolódó emberek azt a kormányintézkedést, melynek értelmében Romániában hátratólták az órákat és ezzel bekapcsolódunk a közép-európai időszámításba, úgy kommentálták, hogy ezzel még aligha teremtettek európai állapotokat Romániában. Ez a tény kétség-telenül fennáll, sőt a román gazdasági és hétköznapi életben megszokott zűrzavar nemhogy egyhült, hanem fokozódott az új időszámítás inaurálásával. Közülük egy hete már, hogy időszámításilag európeérek vagyunk, de az ország különböző részeiről még mindig jönnek olyan értesülések, hogy egyrészt hivataljaink, másrészt a kereskedelmi és ipari élet még nem szokott hozzá az európai... időhöz (szinte modort irtunk).

Vannak gazdasági ágak, amelyek számára bizonyos mérvű előnyt biztosított az, hogy Romániában egy órával hamarabb kezdődött az élet, mint a szomszédos államokban. Így a terménykereskedők és a devizaüzletekkel foglalkozó üzletágaknak előnyös volt azért, mert ezeknek a kereskedőknek idejük volt egy órával meg előzni a szomszédos államok brancsbeli üzletágait és a devizajelentések közvetítésékor a konkurrencia szempontjából is jelentékeny előnyben részesültek. Most ez az előny nem létezik többé.

De gazdasági érdekektől eltekintve, az emberi óraszerkezet automatikussága különös zavarokat ment keresztül ezen a napon. Az ország több törvényszékén például elfelejtették hátraigazítani

órát május 15-én és mikor az ügyvédek feleikkel reggel nyolckor megjelentek a törvényszéken, az igazság csarnokában még csak hajnali hetet mutattak az órák.

Még komplikáltabb az ügy Konstancában, ahol még mind a mai napig nem igazították vissza az órát a kikötőkben és így a kereskedők és szállítók a legnagyobb zavarban vannak arra vonatkozólag, hogy mikor nem kérik le a transzportjaikat. A legnagyobb nehézséget azonban az üzletek nyitása és zárása okozza. Mind a mai napig még nem történt intézkedés arra vonatkozólag, hogy hánykor nyissanak és hánykor zárjanak az üzletek.

Egyes kereskedők úgy gondolják, hogy ezután korán kell nyitni és korán zárni, részben azért, mert hamar sötétedik, míg többen a status quo ante mellett foglalnak állást. Nagyon egyszerű lett volna, ha a vonatkozó minisztérium egyszerű rendelettel intézkedett volna, hogy az üzletek életében ne történjen semmi változás. Ejjel visszagigazították az órákat, de másnap reggel nyolckor nincs hét óra, hanem csak nyolc és déli tizenkettőkor nincs egy óra, hanem pont tizenkettő. Még néhány napnak kétségtelenül el kell telnie ahhoz, hogy az órarendben történt változást meg szokják az emberek.

Összeverte egy volt gárdatiszt a budapesti emigráns oroszok főpapját

Budapest, május 19. Szombaton este fél 8 órakor istentisztelet volt az emigráns oroszok kápolnájában. Popoff Mihály főesperes a Szent György-rend lovagja, esperes a Szent György-rend lovagja, amely a régi cári Oroszország egyik legmagasabb kitüntetése és ez sérthetlenséget biztosít tulajdonosainak. Istentisztelet közben a templomba berontott Nremzoff Boris volt cári gárdatiszt, aki az Círill nagyherceg pártjának magyaror-

szági exponense, nekitámadt Popoff főesperesnek, letépte róla a palástját s a Szent György-rend keresztjét, miközben így kiáltozott:

— Most végzek veled, kutya! Nremzoff Borist és az inzultált főesperest a hívek választották szíjjel.

A főpap vasárnap reggel megjelent a főkapitányságon és feljelentette a volt gárdatisztet életveszélyes fenyegetés miatt.

BIZTOS

existencia az otthonban Havonta 800 lej és még több is!

a REKORD által, mivel a készlet kótárakat jó átvesszük és ezáltal a jövedelmet, nagy töke nem es betanítás kivételével vevőink az elismerőleveledek alkalmán Önökönk mutatkozik, hirdetésünknek és ritó, képes ingyentónkat

Medias 17. kolostorok és számtalan vevőink letenek fontos.

ines annak semmi engem, nekem nem az a zsidó pék, aki ény örgöd, mint ha kellett, mindig et. Ma is tartozom érért. Kérdem tömegyek, amikor pénzt nekem kölhitelbe kenyeret? k a párt vezetője, ember — én csak k és terjesztem a

oglalokz külön megbolgatni itt,

k kiéhezett, lesokülük, román, azt mondták neki, on, hanem mun-

átta, hogy jobb zna. A választókgyaránt. Minthogy udta produkálni, tványokkal, eltá-

den csöndes. (sz. i.)

Akarja,

KELET, zsidóság ganuma, telje-ességét

S e díjazását!

regények:

- atosság 40
- grófnó 40
- szat csal 40
- Dora titka
- azi asszony
- és Milliár-kiadása 25
- Milliók Könyve 80
- ény (Milliók 23
- ven nászuta kiadása) 23
- külli város (ása) 28
- nes vénusz (ása) 25
- (Milliók) 25

KÖTETEK

- 20 lej.
- ELET
- ttel, vagy az ösz-
- özetes beküldése

Olcsó Balzac és Dickens könyvek

- Balsac: Kispolgárok I-IV. kötet 125 L
- Balsac: Goriot apó I-II. kötet 70 L
- Dickens: Pickwick Klub I-IV. kötet 130 L
- Dickens: Odon ritkaságok boltja I-II. kötet 77 L
- Dickens: Nagy vázakozások I-II. kötet 793 oldal 300 L
- Az Athenaeum olcsó könyvei
- Földi Mihály: Hamlet királykisasszony 264 oldal 51 L
- Mereskovszki: Örök utitársak 448 oldal 102 L
- Pourtales: Liszt Ferenc élete 248 oldal 68 L
- Pirandello: Forog a film 220 oldal 68 L
- Szinyai Zoltán Aranykarika (füzve) 54 L
- Szinyai Zoltán: Aranykarika kötve 84 L
- Sinclair Lewis: Wrenn urunk füzve 54 L
- Sinclair Lewis: Wrenn urunk kötve 84 L
- Julien Green: Adrienne füzve 54 L
- Julien Green: Adrienne kötve 84 L

Kaphatók az az UJ KELET könyvosztályában az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett (bélyegben is), vagy utánvétellel.

Spanyolországban nem lehet megállapítani, hogy kicsoda zsidó származásu

Spanyolországban összesen ezerkét-száz zsidó él. Mégis kiderítették, hogy az első köztársasági kormány belügy-miniszter Maura, zsidó származásu. Erre a felfedezésre azután az államválszoltak, hogy ennek a Maurának az apja többször volt konzervatív miniszterelnök, különben is spanyol főnemes, tehát mégse lehet zsidó származásu. Amiben megint voltak bizonyos tévedések.

Azzal a ténnyel szemben, hogy spanyolországban mindössze 1200, az utolsó negyven-ötven évben bevándorolt zsidó él, szemben áll a másik tény, hogy a spanyol népnek egy elég jelentős hányada zsidó, vagy más származásu. A hajdani zsidók leszármazottait marannusoknak, a hajdani mórok utódait mosiskoknak nevezték, amíg a különbségeket a tűz és vas munkája után az idő el nem mosta. Ma már különösen az előkelőbb osztályokban alig van család, amely „tisztavérűségét” bebizonyíthatná, mert a keveredés évszázados folyamata megállapított történeti tény.

A zsidók már a római uralom idején, egyesek szerint már Krisztus születése előtt, telepeket létesítettek az ibériai félszigeten, amelynek kikötői élnék forgalmat tartottak fenn a Földközi-tenger, Kis-Ázsia és Egyiptom kikötőivel. Az akkori világhatalom tényezői voltak. Amikor a római provincia a gótok uralma alá jutott, az ibériai zsidók, éppúgy mint a római telepeselek és a kelta őslakók beilleszkedtek a gótok feudálisztikus államrendjébe. Szabad polgárok voltak és az apró gót királyságokban a közben erősen felszaporodott zsidó lakosság jelentős szerephez jutott. Nemcsak a kereskedő osztályban, hanem a harcos kasztban és az állami életben is pozíciókat tudtak elfoglalni.

Jelentőségük fokozódott, amikor a mór hódítás megkezdődött. A mór uralom idején Granadában, Cordovában kialakultak a zsidó szellemi élet központjai és a középkor legnagyobb lírikusa Juda Halevy volt. Spanyolországban akkoriban egész sereg egymással hadakozó-szövetkező keresztény és mohamedán fejedelemség volt. Majdnem mindenütt voltak zsidó miniszterek, hadvezérek feudális hatalmu nagybirtokosok és természetesen nagyon gazdag kereskedők. Azokban a sötét századokban, amikor az emberek között irtózatos mélységek tátongtak, a spanyolorzági zsidók a társadalom csucsain jártak.

A mórok kiűzése idején még egyenranguságuk teljében harcoltak vagy az egyik, vagy a másik oldalon. A mórok kiűzése után megkezdődött tragédiájuk. Előkeresték a régi, soha végre nem hajtott gót törvényeket, a régi zsinati határozatokat és azok megalázó rendszabályait alkalmazták ellenük. A birtokaikat el kellett adniok, mert a földesuri hatalmat zsidó nem gyakorolhatta, az állami hivatalokból kizárták őket, megkülönböztető és csufondáros ruházódást írtak elő számukra. Egész Európában szóltanul türték a zsidók ezt a bánásmódot, ekkor már majd egy ezredéven keresztül hozzászoktak, miután a zsidók elnyomása a második egyiptomi rabság körülbélül a Krisztus utáni negyedik században kezdődött. A spanyol zsidóknak ez ujdonság volt és a szabadsághoz, előkelő élethez, a teljes társadalmi és gazdasági érvényesüléshez szokott emberek ellenállottak. Nem használt. Egy részük kivándorolt a mór uralom alatt álló Észak-Afrikába, ahol később még rettenetesebb sorsra jutottak, a legelőkelőbbek tömegesen megkeresztelkedtek.

Ezek voltak az „új keresztények” gúnynevükön, amely valószínűleg zsidó hiten maradt testvéreiktől zármazott, „marannusok”. Egyidejűleg nagyon kiméletesen bántak velük, étkészési szabályait megtagarhatták, egy fennmaradt okiratban azt írják „velünk született ellenszenvből” nem vagyunk képesek disznóhúst enni.

Egymás között házasodhattak. Amikor azonban Katolikus Ferdinánd kijűzte a zsidókat a teljesen felszabadult Spanyolországból és sokszor tízezer zsidót erőszakkal kényszerítettek a kereszténység felvételére, megváltozott a helyzet. Az üldözöttek álarcon tekintették a kereszténységet és titokban betartották régi vallásuk szabályait. Összejártak titkos helyekre együtt imádkozni, megülték a kovásztalan kenyerek ünnepeit, valamilyen módon megtartották a szombatot. A második és a harmadik generáció talán már el is felejtette ezeknek a szokásoknak az eredetét, de, bár mindig gyakoribb voltak az összeházasodások az „új keresztény” és régi keresztény családok között, különösen az arisztokráciában, titokban tovább is megülték a zsidó ünnepeket. Az egyház a „zsidóság szokásokban”, amelyeket már az első egyházatyák elítéltek, új veszedelmes szektárius mozgalom előjeleit látta és az eredetileg tisztára állami jellegű és csak az államkincstár érdekeit szolgáló inkvizíció teljes erővel támadt a „marannusok” ellen.

Ezrével jutottak a máglyára nemcsak világi előkelőségek, hanem kanonokok és teológiai doktorok is. Egy marannus származásu érseket Róma esztendőig nem tudott kimenteni a börtönből, ott is halt meg. Már az elég volt, ha valakire rábizonyították, hogy rendszeresen szombaton váltott fehérnűt, vagy pénteken fürdött, hogy zsidóznak tekinték.

A marannusok menekültek. Lortés és Pizarro conquistadorai között sok marannus volt és a spanyol gyarmatokon sok ideig nem tudtak maradni. Mások Olaszország, Anglia és Franciaország felé menekültek. Az akkor felszabaduló Németalföld örömmel fogadta be a gazdag marannusokat, akik itt nyíltan visszatértek a zsidó hitre. A nagy többség azonban Spanyolországban maradt és lemondott régi vallásának még az emlékeiről is, teljesen felszívódott a keresztény Spanyol országban.

Különös és szinte érthetetlen visszavetése azonban előfordultak. Malta szigetének még ma is áll egy maroknyi marannus Valamennyi buzgó katolikus, mint a sziget egész népe, igen sok jó pap került ki közülük, de a családi életükben, a szokásaikban még ma is vannak zsidó jellegzetességek, az öszövétségi tanításból származó reminiscenciák. Tragikus sors ért egy portugál ramost, Gabriel da Costát, aki később Uriel da Costának nevezte magát. Az előkelő családból származó ember a cambrai egyetemen tanult, ott avatták a teológia doktorává és már huszonnyolc éves korában kanonok volt. Vallásos és istenfélő ember, aki azonban úgy érezte, hogy vissza kell térnie apai hitére. Duszgázdag anyját és fivérét is meggyőzte arról, hogy ez a helyes út, amelyen megszabadulhatnak lelkiismereti kényelyüktől és az egész da Costa család eladta minden birtokát és Németalföldre menekült, ahol nyíltan áttért a zsidó hitre. Uriel da Costa, aki mint ciombrai teológus már tanulmányozta a zsidó vallást, reformálni akart. Istenkereső lelke csak merev formákat érzett és amikor reformtörekvéseivel kudarcot vallott, elkeseredetten elfordult azoktól, akikhez menekült. Később ki is átkozták, ekkor megalázkodott, hogy a családjától el ne szakítsák. Kézimunkával tengette az életét és amikor egy tanácsért hozzáfordult marannust lebeszélte arról, hogy visszatérjen a zsidó hitre, újra kiátkozták. A meghasonlott lelkű ember, aki két világ között elkeseredetten elfordult az egyik felé, végül öngyilkossá vált életének.

A marannusoknak már csak a neve maradt meg. Történeti emlék. Már kétszáz évvel ezelőtt eltűntek és az akkori spanyol és a portugál arisztokrácia óvakodott attól, hogy megkeresse a hozzájuk vezető nyomokat. Pombal marannus portugál miniszter, amikor királyának az az ötlete támadt, hogy a zsidószármazásuk részére különleges piros kalap hordását írja elő, másnap királyá elé három piros kalapot tett le. „Egyet Felsőgednek, egyet magamnak, egyet a főinkvizitor ur óminenciájának”.

Nem érdemes tehát keresni, hogy ki lehet a mai Spanyolországban zsidószármazásu, nem is igen lehet.

Junius 28-ra halasztották a spanyol nemzetgyűlési választásokat

Teljes rend és nyugalom van Spanyolországban. Kiutasították Vitoria püspökét

London, május 19. Az Evening News jelenti Madridból, hogy a kormány az alkotmányozó cortes-választásokat junius 28-ra elhalasztotta. Az intézkedést azzal indokolják, hogy a hiányos választói listák kiegészítéséhez rövid lenne az idő junius 7-ig, a választások hetekkel ezelőtt megállapított terminusáig.

Madridban a minisztertanács megállapította, hogy az országban rend és nyugalom van s az ostromállapot további fenntartására szükség nincsen.

Ismét kudarcot vallott Chamberlain bizalmatlansági indítványa a munkáskormány orosz politikájával szemben

Mégy hadihajót sülyeszt el Angliánál még ebben az évben

London, május 19. Az angol alsóház tegnapi ülésén a külügyi költségvetés vitájában Sir Autin Chamberlain volt konzervatív külügyminiszter élesen bírálta Macdonald kormányának Oroszországgal szembeni politikáját. Szemére vetette a munkáskormányt, hogy nem akarja tudomásul venni a szovjet aknamunkáját. Pártja ezért bizalmatlan a kormánnyal szemben s azt az indítványt teszi, hogy az alsóház a kormány orosz politikájával szembeni elégedetlensége jeléül a külügyi költségvetést 100 ezer fonttal csökkentse. Chamberlainnek a távollevő Henderson helyett Macdonald adott választ. Az alsóház többsége elvetette Chamberlain javaslatát.

London, A tengerészeti megegyezés intézkedéseire képest Angliának ez év folyamán négy hadihajót meg kell

semmisítenie. Ezek közé tartozik a világháború folyamán többek közt a Skagerraki útközében is részt vett 26 ezer tonnás Emperor of India dreadnought, amelynek 12 hüvelykes páncélzata van. Ezt a hadihajót az admirális közlekedésről tüzéségi lövőgyakorlat alkalmával sülyeszteti el a La Manche-csatornában. A tüzéségi célpontnak szolgáló elhagyott hajóra a Nelson és a Rodney auperdreadnoughtok adnak le lövéseket, majd torpedóhajók megtorpedozzák az elavult csatahajót.

BERNHARD SHAW: AZ ALMASSZEKER. A Vígsház nagyszerű ujdonsága. 176 oldal 129 lej. A Lepage könyvkereskedés Kvár utánvétellel küldi.

Május 24-én lesz Aradon az E. Zs. N. Sz. Nagyjelzőbizottsági ülése

Cluj-Kolozsvár, május 19. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentette az Uj Kelet hogy az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Nagyjelzőbizottságának ülése Aradon május 24-én lesz megtartva. A nagyjelzőbizottság délután 2 órakor ül össze Aradon a Str. Romanului 6 szám alatt. A gyűlés programját itt adjuk:

1. A NIB. elnökének megnyitója.
2. Belpolitikai referátum (dr. Fischer József, az E. Zs. N. Sz. elnöke).
3. Általános vita a Zs. N. Sz., K. H. K. K. L. között a NIB. tagjainak nyomtatásban megküldött referátumai felett.
4. Phönix-referátum (Fischer Lipót Cluj).

Esetleges indítványok.

A május 24-25-i napok programjai: 24-én délelőtt 11 órakor a WIZO. K. K. L. bazár ünnepélyes megnyitóját, délután 2 órakor a NIB. ülése, este 9 órakor WIZO-estély, 25-én d. e. 9 órakor ifjúsági konferencia, 25-én d. e. fél 12-ór cionista meeting dr. Fischer József, dr. Nobel Sándor, prof. Julian Silberbusch és dr. M. Helfmann részvételével. 25-én délután 3 órakor a WIZO nagyjelzőbizottsági ülése.

Pótolhatatlan veszteség érte az erdélyi cionista mozgalmat és különösképpen a WIZO-t özv. Wechsler Lipótné (Lugos elhunytával. A megboldogult hosszú években keresztül lelkes munkása volt a cionista mozgalomnak és az ő nevéhez fűződik a lugosi cionista némozgalom, az Aviva leányszervezet és a WIZO megalakulása. Minden idejű cionista ideáljai megvalósításának szentelte és utolsó akaratával minden vagyonát a WIZO szervezetre hagyta.

A karánsebesi cionista helyi csoport megalakulása. A karánsebesi cionista helyi csoport megfelelő előkészítés után reorganizálódott. A csoport a következő vezetőséget választotta.

Elnök: Pálfi Márton.
Ü. v. elnök: Mendel Albert.
Alelnök: Prinz Jenő.
Titkár: Vas Jenő, Steiner Jenő, Goldschmidt Viktor és Salgó Andor K. K. L. K. H. és sékelbiztosok. A csoportnak jelenleg 35 működő tagja van és előreláthatólag a közeli napokban egy nagy meetinget fog rendezni, amelyre meghívta dr. Nobel Sándort, a Zs. N. Sz. társelnökét.

Weinberger Nándorné és dr. Weisz enő látogatásai Désen. A Sokolow-akció során Weinberger Nándorné a kolozsvári WIZO tb. titkárszónya és dr. Weisz Jenő, a kolozsvári helyi csoport ü. v. elnöke meglátogatták Dés, ahol a WIZO által rendezett teadélutánon mindketten előadást tartottak a cionizmus aktuális problémáiról. Jelentésükben közölték, hogy a zsidó WIZO szép és intenzív cionista munkát fejt ki. A csoport elnök dr. Weinberger Manoné és dr. Béres Emánuelné állanak.

Az E. Zs. N. Sz. központi irodája ezután közli, hogy a bazeli cionista kongresszus, WIZO világkongresszusa és Jewish Agency Council delegátusai és vendégei ingyenes svájci beutazási, illetve tartózkodási vizumot kaphatnak. A vizumokat Erdély részére a Szövetség központi irodája által kibocsátandó igazolvány alapján a cluj-i svájci konzulátusnál lehet megszerezni. Kongresszusi igazolványok kaphatók a Zs. N. Sz. temesvári központi irodájánál, IV. Bulev. Carol 15. és a cluj-i cionista helyi csoport irodájánál, Calea Reg. Ferd. 30.

MEGJELENT

SALAMON LÁSZLÓ (SALLÓ TAMÁS) NINCS MÁS MEGOLDÁS

Ara: 40 lej és portó

Utánvétellel küldi az Uj Kelet könyvosztály.

HIR

UJ KELET az erdélyi zsidó bányászati és ipari Főszerkesztő: Dr. Felső szerkesztő: Bukaresti szerkesztő: Hátszeg Ernő, Str. Küküllői utánnyomások megjelölésével

Felhős időjárás jelentik: A meteo időjárásprognóza szerint időjárás várható a jövőre több lehülés csak a közepes hőmérsékletű lesz. A hőmérséklet 21 fok Celsius.

Katonai osztagok álló francia textilkészítői jelentik: A zsidó katonai osztagok és Toulon sztrájkoló textilgyári üzemek erős katonai erőkkel kerültek néhány üzemre 25 ezer munkás felállítására sztrájkol.

Lisszabon új katonai telep. Londonból jelentik: A katonai telepítésnek tegnap kezdődött a munkája. A katonák el az alapkövetkezők adtak le.

Szinkör Mozgónak a szakkapnia a szezon sikereit.

A hetedik p... szerepeit Janet Gay Farrell já

Varsóban sztrájkos üzemek, taxivállalatok tulajdonosai. Varsóban adójának emelése, taxivállalatok tulajdonosai is sztrájkolnak a kormány az emeléstől. A nap növelese céljából a városban modernizálni fog utvonallat.

Snowdenen nagy ünnepség. Londonban a Snowden kincstári kancellár nagyobb műtétet kell elvégeznie a kincstári kancellárak az operációhoz.

Sen Gupta hindu üzemek bojkottja jelentik: Madrasban a cionista politikai és külügyi munkájának fenntartása mellett a cionista párti híveit, a cionisták megjelölésükkel védővonalat az összes külföldi cionista szervezetek között.

Sortüz a választások után. Londonból jelentik: A választások után újabb öszenes ellenzéki választások történtek. A tömegbe való áttöréssel és tégladarabok dobásával a sortüzök, mire a katonák sortüzet vezényelt a sortüztől.

URAK!

Egy zefir ing két gallér selyem nyakkendő. Egy angol oxford ing két gallérral. Egy angol oxford sport ing nyakkendő.

SZABÓ

divat nagyáruház

Szoffer Chaim Pa... Budapesti főrabbi unoka Prund Reneet, a sztrájkban. Minden külön... Színházi tröszt... mából jelentik: A milánói San Carlo, a római genuai Operaszínház előadások folynak színvonalas előadásokra. A terv alapja az a művészi köteleselem, hogy a négy Operaház közül a négy kormánysztrájk megalakulása és támogatja a Sealanak az inténi kilencven ezer lir

En lesz Aradon N. Sz. Nagyin...

május 19. (Az Uj Kelet... N. Sz. Nagyin... Aradon...)

HIREK

UJ KELET az egyetemes erdelyi es... Hireszko: Dr. Marton Erno... Budapest... Szeged... Szatmar...

Az Országos Zsidó Párt közleménye Az egész országban folyik a szavazó igazolványok kibocsátása

Minden megyei tagozatnak haladéktalanul gondoskodnia kell a bizalmiférjak kijelöléséről... Ma már az egész országban megkezdtek a választási igazolványok kibocsátását...

NAPROL-NAPRA

Az Unterfrankenben levő Schweinfurt repülőterén leszállásra kényszerült francia gépek pilótái... Simcock angol motorkerékpáros versenyző ma ismételten megkísérelte Tát és Nyergesujfalu között a beton-uton a világrekord megdöntését...

Reuma, csusz, köszvény, isias ellen

biztos gyógyulást talál a bizsai (Büds-pataka, Szamos megye) gyógyfürdőben. Megnyitlt május 17-én modernül átalakítva...

Tovább emelkedik az osztrák munkanélküliek száma

Bécsből jelentik: Május első felében Bécsben a segélyezett munkanélküliek száma 91 ezer 052 volt...

hetedik parancsolat

Szerepeit Janet Gaynor és Charles Farrell játsszák.

Snowdenen nagyobb operációt kell

végezni. Londonból jelentik: Snowden kincstári kancellárán közelebről nagyobb műtétet kell végrehajtani...

Sen Gupta hindu vezető a külföldi

szervezetek bojkottja mellett. Londonból jelentik: Madrasban Sen Gupta hindu vezetőpolitikus a külföldi szövetek bojkottjait fenntartása mellett foglalt állást...

Szortúz a választókra Egyiptomban

Londonból jelentik: Kairóban az elektorok választásánál újabb összetűzésre került az ellenzéki választók és a karhatalom között...

Szakadás az arab exekutive sorai-

ban. Jeruzsálemből jelentik: Az Al Hayat című jeruzsálemi arab újság jelentése szerint Muza Kozim pasa magas korára való tekintettel visszalépett az arab exekutive elnöki állásából...

URAK!

Egy zefir ing két gallérral 195 Lei... Egy angol oxford ing 250 Lei... Egy angol oxford sport ing nyakkendővel 250 Lei

SZABÓ JENŐ

divat nagyáruházában, CLUJ

Szoffer Chaim Paksról, a hasonnevű

budapesti főrabbi unokája, eljegyezte Freund Reneet, a szászrégeni főrabbi lányát. Minden külön értesítés helyett.

Színházi tröszt Olaszországban

Rómából jelentik: A milánói Scala, a nápoleszi San Carlo, a római királyi Opera és a genovai Operaszínház vezetői közt tárgyalások folynak színházi tröszt megalakítására...

A hetedik parancsolat

Szerepeit Janet Gaynor és Charles Farrell játsszák.

Szerzői jogi világerőkezlet kezdődött Londonban

Londonból jelentik: 21 nemzet delegátusainak részvétele mellett ma kezdetét vette a szerzőjogi világerőkezlet. Alondni lordmayer megjelent a megnyitó ülésen s üdvözlő beszédet mondott.

Elnökválasztás a Palesztinai Gazdasági Testületnél

Newyorkból jelentik: A newyorki Palestine Economic Corporation (a Palesztinai Gazdasági Testület) elnökévé az egészségi okokból visszalépett Bernard Flexner helyett Julius Simont választották meg...

Nincs más megoldás

cimen megjelent és kapható az Uj Kelet könyvosztályában is Salamon László tanulmánykötete a gazdasági és kulturális krízis problémáiról. Ára 40 lej.

Könyvujdonság

TOLSZTOJ

a 20. század mérlegén Irta: Dr. STERN IGNAC Ára 40 lej Előfizetők utólag is fizethetik. Megrendelhető a szerzőnél: Cluj, Str. Albinei 39. és az Uj Kelet könyvosztályában.

(SALLO TAMÁS) MEGOLDÁS... Könyvosztály...

